

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
ATHANASIOS RANTOS IŠVADA,
pateikta 2022 m. rugsėjo 29 d.¹

Byla C-394/21

Bursa Română de Mărfuri SA
prieš
Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE),
dalyvaujant
Federația Europeană a Comercianților de Energie

(*Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Elektros energijos rinka – Reglamentas (ES) 2019/943 – Direktyva (ES) 2019/944 – Reglamentas (ES) 2015/1222 – Nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatytas vienintelis paskirtasis elektros energijos rinkos valdytojas“

Įvadas

1. Šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikė *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija), nagrinėdamas *Bursa Română de Mărfuri SA* (toliau – BRM) ir *Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei* (ANRE) (Nacionalinė energetikos sektoriaus reguliavimo institucija, Rumunija) (ANRE) ginčą dėl pastarosios atsisakymo išduoti BRM centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją.

2. Prejudiciniai klausimai, kurie yra šios išvados dalykas, užduoti, pirma, dėl to, ar pagal Reglamentą (ES) 2019/943², aiškinamą atsižvelgiant į Direktyvą (ES) 2019/944³, valstybėms narėms draudžiama išduoti vienintelę elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją ir jos privalo nutraukti šioje srityje esantį teisėtą monopolį ir, antra, dėl to, ar šiame reglamente nustatyti laisvos konkurencijos principai taikomi elektros energijos rinkos operatoriui, atsižvelgiant ir į sąvoką „elektros [energijos] rinkos“, apibrėžtą minėtame reglamente, darant nuorodą į Direktyvą (ES) 2019/944.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019, p. 54).

³ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019, p. 125).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas 2019/943

3. Reglamento 2019/943 1 straipsnyje „Dalykas ir taikymo sritis“ nurodyta:

„Šiuo reglamentu siekiama:

<...>

- b) nustatyti pagrindinius gerai veikiančių, integruotų elektros energijos rinkų principus, pagal kuriuos visiems išteklių teikėjams ir elektros vartotojams sudaroma nediskriminacinė galimybė patekti į rinką, suteikiamos galios vartotojams, užtikrinamas konkurencingumas pasaulio rinkoje ir galimybė naudoti reguliavimą apkrova, kaupti energiją ir didinti energijos vartojimo efektyvumą bei palengvinamas paskirstytosios paklausos ir pasiūlos telkimas, taip pat sudaromos sąlygos integruoti rinką ir sektorius ir pagal rinkos principus atlyginti už elektros energiją, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių;
- c) nustatyti sąžiningas tarpvalstybinių elektros energijos mainų taisykles, taip padidinant konkurenciją elektros energijos vidaus rinkoje, atsižvelgiant į nacionalinių ir regioninių rinkų ypatingas savybes <...>;

<...>“

4. Šio reglamento 2 straipsnyje pateikiamos šios apibrėžtys:

„Vartojamos šios terminų apibrėžtys:

<...>

- 7) rinkos operatorius – subjektas, teikiantis pasiūlymų parduoti elektros energiją ir pasiūlymų pirkti elektros energiją derinimo paslaugą;
- 8) paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius arba PEERO^[4] – rinkos operatorius, kurį kompetentinga institucija paskyrė atlikti su bendru kitos paros ar einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmu susijusias užduotis;

<...>

- 25) rinkos dalyvis – fizinis arba juridinis asmuo, kuris perka, parduoda arba gamina elektros energiją, kuris užsiima telkimu arba kuris yra reguliavimo apkrova arba elektros energijos kaupimo paslaugų operatorius, įskaitant teikiant prekybos pavedimus, vienoje ar daugiau elektros energijos rinkų, įskaitant balansavimo elektros energijos rinkas;

<...>

⁴ Santrumpa anglų k. – NEMO (*nominated electricity market operator*).

40) elektros [energijos] rinkos – elektros [energijos] rinkos, kaip apibrėžta Direktyvos [2019/944] 2 straipsnio 9 punkte;

<...>“

5. Minėto reglamento 3 straipsnyje „Elektros energijos rinkų veikimo principai“ nustatyta:

„Valstybės narės, reguliavimo institucijos, perdavimo sistemos operatoriai, skirstymo sistemos operatoriai, rinkos operatoriai ir deleguotieji operatoriai užtikrina, kad elektros energijos rinkos veiktų pagal šiuos principus:

- a) kainos formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla;
- b) rinkos taisyklėmis skatinamas laisvas kainos susiformavimas ir vengiama veiksmų, dėl kurių kainos negalėtų būti formuojamos remiantis paklausa ir pasiūla;
- c) rinkos taisyklėmis sudaromos palankesnės sąlygos lankstesnės elektros energijos gamybos, tvarios elektros energijos gamybos išmetant mažai anglies dioksido ir lankstesnės paklausos plėtrai;
- d) vartotojai turi turėti galimybę gauti naudos iš rinkos galimybių ir didesnės konkurencijos mažmeninėse rinkose ir jiems suteikiamos galios kaip rinkos dalyviams dalyvauti elektros energijos rinkoje ir energetikos pertvarkoje;

<...>

h) palaiptai pašalinamos kliūtys tarpvalstybiniais elektros energijos srautams tarp prekybos zonų ar valstybių narių ir tarpvalstybiniais sandoriais elektros energijos rinkose ir susijusių paslaugų rinkose;

<...>

o) siekiant užtikrinti galimybę rinkos dalyviams apsisaugoti nuo rinkos kainų nepastovumo rizikos ir sumažinti netikrumą dėl būsimos investicijų grąžos, galimomis ilgalaikio rizikos draudimo priemonėmis turi būti skaidriai prekiaujama rinkose, o dėl ilgalaikių elektros energijos tiekimo sutarčių turi būti deramasi ne biržoje, laikantis Sąjungos konkurencijos teisės;

<...>“

6. Minėto reglamento 10 straipsnio „Techninės kainos siūlymo ribos“ 4 ir 5 dalyse įtvirtinta:

„4. Reguliavimo institucijos arba <...> paskirtos kompetentingos institucijos nustato jų teritorijoje taikomas politikos kryptis ir priemones, kurios galėtų prisidėti prie didmeninių kainų formavimo netiesioginio suvaržymo, įskaitant pasiūlymų pirkti, susijusių su balansavimo energijos aktyvinimu, apribojimus, pajėgumų mechanizmus, perdavimo sistemos operatorių taikomas priemones, priemones, kuriomis ketinama užginčyti rinkos išvadas ar užkirsti kelią piktnaudžiavimui dominuojančia padėtimi arba neefektyviam prekybos zonų nustatymui.

5. Jei reguliavimo institucija arba paskirta kompetentinga institucija nustato, kad politikos kryptimi arba priemone galėtų būti naudojamosi siekiant varžyti didmeninę kainodarą, ji imasi visų tinkamų veiksmų, kad pašalintų tą politikos kryptį arba priemonę arba, jei tai neįmanoma, kuo labiau sumažintų jos poveikį pasiūlymų teikimo pobūdžiui. <...>“

Direktyva 2019/944

7. Direktyvos 2019/944 2 straipsnyje pateikiama tokia apibrėžtis:

„Šioje direktyvoje vartojamos šios terminų apibrėžtys:

<...>

9) elektros energijos rinkos – elektros energijos rinkos, įskaitant nebiržines rinkas ir elektros energijos biržas, rinkas, skirtas prekybai energija, pajėgumu, balansavimo ir papildomomis paslaugomis visais laiko režimais, įskaitant išankstinių, kitos paros ir einamosios paros sandorių rinkas;

<...>“

8. Pagal Direktyvos 2019/944 72 straipsnį šia direktyva nuo 2021 m. sausio 1 d. panaikinta ir pakeista Direktyva 2009/72/EB⁵; dauguma šios naujos direktyvos nuostatų pagal jos 73 straipsnį taikomos nuo šios datos.

Reglamentas (ES) 2015/1222

9. Reglamento (ES) 2015/1222⁶ 4 straipsnio „PEERO skyrimas ir atšaukimas“ 1 dalyje nustatyta:

„Kiekviena valstybė narė, elektros linijomis prisijungusi prie prekybos zonos kitoje valstybėje narėje, užtikrina, kad <...> būtų paskirtas vienas ar daugiau PEERO, kurie vykdytų bendrą kitos paros prekybos rinkų ir (arba) einamosios paros prekybos rinkų susiejimą. <...>“

10. Šio reglamento 5 straipsnyje „PEERO skyrimas teisėto nacionalinio prekybos paslaugų monopolio atveju“ nurodyta:

„1. Jeigu šio reglamento įsigaliojimo metu valstybėje narėje arba valstybės narės prekybos zonoje egzistuoja teisėtas nacionalinis kitos paros ir einamosios paros prekybos paslaugų monopolis, dėl kurio negali būti paskirtas daugiau kaip vienas PEERO, atitinkama valstybė narė turi apie tai pranešti Komisijai per du mėnesius nuo šio reglamento įsigaliojimo ir gali atsisakyti kiekvienoje prekybos zonoje paskirti daugiau kaip vieną PEERO.

<...>

2. Taikant šį reglamentą, laikoma, kad teisėtas nacionalinis monopolis egzistuoja tada, kai nacionalinėje teisėje aiškiai nustatyta, kad kitos paros ir einamosios paros prekybos paslaugas

⁵ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009, p. 55).

⁶ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015, p. 24).

valstybėje narėje arba valstybės narės prekybos zonoje gali vykdyti ne daugiau kaip vienas subjektas.

3. Praėjus dvejiems metams nuo šio reglamento įsigaliojimo, Komisija <...> Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia ataskaitą <...>. Remdamasi ta ataskaita, Komisija, jei jos nuomone nebėra pagrindo ir toliau išlaikyti teisėtus nacionalinius monopolius <...>, gali svarstyti galimybę imtis atitinkamų teisėkūros arba kitų tinkamų priemonių, siekiant dar labiau padidinti konkurenciją ir prekybos tarp valstybių narių ir valstybėse narėse apimtį. <...>“

Rumunijos teisė

11. *Legea energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012*⁷ 10 straipsnio 2 dalies f punkte įtvirtinta:

„Kompetentinga institucija išduoda licencijas:

<...>

f) centralizuotoms rinkoms valdyti – vienintelę licenciją elektros energijos rinkos operatoriui ir vienintelę licenciją balansavimo rinkos operatoriui.“

Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

12. BRM yra bendrovė, kuri pagal Rumunijos teisę turi bendrąją kompetenciją valdyti su viešuoju interesu susijusias rinkas.

13. 2020 m. rugpjūčio 20 d. ši bendrovė paprašė ANRE išduoti centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją⁸.

14. Kadangi ANRE atmetė šį prašymą, remdamasi tuo, jog vienintelė esama licencija pagal Įstatymo Nr. 123/2012 10 straipsnio 2 dalies f punktą buvo išduota bendrovei OPCOM, BRM pateikė skundą *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, siekdama, kad jis įpareigotų ANRE išduoti prašomą licenciją. Į šią bylą įstojo *Federația Europeană a Comercianților de Energie* (Europos prekybos energija federacija, Rumunija).

15. BRM iš esmės teigė, kad pagal Reglamentą 2019/943, siejamą su Direktyva 2019/944, ANRE įpareigojama vengti bet kokio monopolio centralizuotose elektros energijos rinkose, o pastaroji atsakė, kad Įstatymo Nr. 123/2012 įsigaliojimo dieną šių rinkų valdymo licencija, remiantis Reglamentu 2015/1222, jau buvo pagrįstai išduota bendrovei OPCOM, o Reglamente 2019/943 nėra jokios nuostatos, pagal kurią valstybės narės būtų įpareigosios paskirti kelis operatorius šioms rinkoms organizuoti ir valdyti.

⁷ Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 2012 m. liepos 10 d. Elektros energijos ir dujų įstatymas Nr. 123/2012 (2012 m. liepos 16 d. *Monitorul Oficial al României*, I dalis, Nr. 485) (toliau – Įstatymas Nr. 123/2012).

⁸ Tuo metu pagal Įstatymą Nr. 123/2012 bendrovė OPCOM buvo vienintelis paskirtasis kitos paros ir einamosios paros elektros energijos rinkos bei ilgalaikės prekybos elektros energija paslaugų rinkos operatorius Rumunijos pasiūlos zonoje. Remiantis Rumunijos vyriausybės per posėdį pateikta informacija, Rumunijos teisės aktais nuo 2022 m. panaikinta vienintelės licencijos sistema ir tais metais BRM gavo ilgalaikės prekybos elektros energija paslaugų licenciją.

16. Šiomis aplinkybėmis *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal [Reglamentą 2019/943], visų pirma jo 1 straipsnio b punktą ir 3 straipsnį, atsižvelgiant į [Direktyvos 2019/944] nuostatas, įsigaliojus šiam reglamentui draudžiama tai, kad valstybė narė toliau išduotų vienintelę centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją? Ar Rumunijos valstybė nuo 2020 m. sausio 1 d. turi pareigą nutraukti esamą elektros energijos rinkos valdymo monopolį?
2. Ar Reglamente (ES) 2019/943, visų pirma jo 1 straipsnio b ir c punktuose ir atitinkamai 3 straipsnyje, įtvirtintų laisvos konkurencijos principų taikymo *ratione personae* sritis apima elektros energijos rinkos, kaip prekių biržos, operatorių? Ar atsakant į šį klausimą turi reikšmės tai, kad apibrėžiant elektros energijos rinką Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 40 punkte daroma nuoroda į elektros energijos rinkos apibrėžtį, pateiktą Direktyvos 2019/944 2 straipsnio 9 punkte?
3. Ar tai, kad valstybė narė išduoda vienintelę elektros energijos rinkos valdymo licenciją, turi būti laikoma konkurencijos apribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, siejamus su ESS 4 straipsnio 3 dalimi ir SESV 106 straipsnio 1 dalimi?“

17. Rašytines pastabas pateikė BRM, Rumunijos, Graikijos, Italijos ir Kipro vyriausybės bei Europos Komisija. BRM, Europos prekybos energija federacija, Rumunijos ir Graikijos vyriausybės bei Komisija per posėdį, įvykusį 2022 m. birželio 22 d., pateikė ir žodines pastabas.

Analizė

18. Teisingumo Teismo prašymu šioje išvadoje pagrindinis dėmesys bus skirtas pirmojo ir antrojo prejudicinių klausimų analizei.

Dėl pirmojo klausimo

19. Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentą 2019/943, pirmiausia jo 1 straipsnio b punktą ir 3 straipsnį, atsižvelgiant į Direktyvos 2019/944 nuostatas, reikia aiškinti taip, kad pagal šį reglamentą nuo jo įsigaliojimo valstybėms narėms draudžiama išduoti vienintelę centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo licenciją ir kad jos privalo nutraukti šioje srityje esantį valdymo monopolį.

20. Šiuo aspektu primintina, kad Rumunijoje pagal Įstatymo Nr. 123/2012 10 straipsnio 2 dalies f punktą vienintelė licencija gali būti išduota elektros energijos rinkos operatoriui ir kad šią licenciją ANRE išdavė bendrovei OPCOM. Veikla, kuriai suteikiama ši licencija, – tai pirmiausia centralizuotos elektros energijos rinkos valdymas, kuris iš esmės susijęs su dviem mainų tarp elektros energijos pardavėjų ir pirkėjų rūšimis: pirma, su trumpalaikiais sandoriais, t. y. sutartimis, kuriose numatytas elektros energijos tiekimas tą pačią ar kitą dieną, ir, antra, su ilgalaikiais sandoriais, t. y. sutartimis, kuriose numatytas elektros energijos tiekimas ilgesniam laikotarpiui.

21. Pirma, pažymėtina, kad Reglamente 2019/943 ir Direktyvoje 2019/944⁹, kuriuose nurodyti bendrieji principai, susiję su elektros energijos rinkų veikimu, nenustatytos konkrečios taisyklės dėl prekybos paslaugų tarp pirkėjų ir pardavėjų šiose rinkose.

22. Iš tikrųjų, viena vertus, pagal šio reglamento 1 straipsnio b ir c punktus bei 3 straipsnį, kuriais remiasi BRM, nes juose nacionalinėms reguliavimo institucijoms nustatytas reikalavimas skatinti elektros energijos rinkų operatorių tarpusavio konkurenciją, savaime nedraudžiamas centralizuotų elektros energijos rinkų organizavimo ir valdymo monopolio buvimas. Kita vertus, tokio poveikio nedaro ir šio reglamento 10 straipsnio 4 ir 5 dalys, kuriomis taip pat remiasi BRM, nes pagal šias nuostatas kompetentingos institucijos raginamos nustatyti politiką ir priemones, galinčias prisidėti netiesiogiai apribojant didmeninių kainų formavimą, o nustatčius tokią politiką ar priemonę, imtis visų tinkamų priemonių jų poveikiui panaikinti arba sumažinti.

23. Antra, primintina, kad Reglamente 2015/1222 nustatytos taisyklės, susijusios su elektros energijos rinkos operatorių (PEERO) paskyrimu, siekiant užtikrinti bendrą kitos paros prekybos rinkų arba einamosios paros prekybos rinkų susiejimą.

24. Pagal šio reglamento 4 straipsnį bet kuris kandidatas, atitinkantis jame nustatytus kriterijus, gali būti paskirtas PEERO, o tokio paskyrimo gali būti atsisakyta tik tuo atveju, jei nėra tenkinami paskyrimo kriterijai, arba šio reglamento 5 straipsnio 1 dalyje nurodytu atveju.

25. Minėto reglamento 5 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtinta nukrypti leidžianti nuostata, pagal kurią valstybės narės gali išlaikyti teisėtą nacionalinį kitos paros ir einamosios paros prekybos elektros energija paslaugų monopolį. Ši nukrypti leidžianti nuostata susijusi tik su kitos paros ir einamosios paros paslaugomis ir, kaip bet kuri išimtis, turi būti aiškinama siaurai¹⁰. Taigi jos taikymo sritis negali būti išplėsta įtraukiant kitas elektros energijos rinkas, kaip antai ilgalaikės prekybos paslaugų rinką.

26. Vadinasi, nors teisėto kitos paros ir einamosios paros prekybos elektros energija paslaugų monopolio išlaikymas gali būti pateisinamas remiantis Reglamente 2015/1222 5 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa, šiuo klausimu Sąjungos teisės aktuose, susijusiose su elektros energijos vidaus rinka, pirmiausia Reglamente 2019/943 ir Direktyvoje 2019/944, nėra nustatyta jokios taisyklės dėl teisėto ilgalaikės prekybos elektros energija paslaugų monopolio išlaikymo¹¹.

27. Tokiomis aplinkybėmis, kadangi nėra galutinio Sąjungos teisės aktų, susijusių su elektros energijos rinkomis, išaiškinimo dėl teisėto ilgalaikės prekybos elektros energija paslaugų monopolio teisėtumo, kyla klausimas, ar toks monopolis reiškia įsisteigimo laisvės, įtvirtintos SESV 49 straipsnyje, apribojimą arba, atsižvelgiant į konkretų atvejį, laisvės teikti paslaugas, įtvirtintos SESV 56 straipsnyje, apribojimą¹² ir, jei taip, ar toks apribojimas pateisinamas bendrojo intereso tikslu ir yra proporcingas.

⁹ Beje, pažymėtina, kad nors Direktyva 2019/944 šioje byloje netaikoma *ratione temporis*, vis dėlto ja galima remtis aiškinant Reglamentą 2019/943.

¹⁰ Iš tikrųjų, net kalbant apie kitos paros ir einamosios paros prekybos paslaugas, pagal šią nuostatą leidžiamas monopolio modelio taikymas reiškia nukrypimą nuo konkurencijos modelio, nustatyto reikšminguose teisės aktuose.

¹¹ Be to, nei Reglamentu 2019/943, nei Direktyva 2019/944 ar Reglamentu 2015/1222 nėra atliktas visiškasis suderinimas. Pirmiausia pastarajame reglamente apsiribojama „būtinausių suderintų taisyklių“ (žr., be kita ko, šio reglamento 3 konstatuojamąją dalį) nustatymu ir kalbama tik apie bendrą kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimą.

¹² Žr. 2016 m. vasario 23 d. Sprendimą *Komisija / Vengrija* (C-179/14, EU:C:2016:108, 164 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

28. Pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas apribojimais turi būti laikomos bet kurios priemonės, kuriomis šių laisvių įgyvendinimas draudžiamas, ribojamas arba daromas mažiau patrauklus¹³.

29. Kadangi pagal nacionalinę teisę Rumunijos ilgalaikėje rinkoje kitų valstybių narių įmonės negali teikti elektros energijos pardavimo sandorių tarpininkavimo paslaugų per Rumunijoje įsteigtą įmonę ar tarpvalstybinį pagrindą, nes jos negali tam gauti licencijos, tokie teisės aktai, pagal kuriuos tam tikros ekonominės veiklos vykdymui nustatoma išimtinė sistema, gali būti laikomi įsisteigimo laisvės arba laisvės teikti paslaugas apribojimu.

30. Taigi Įstatymo Nr. 123/2012 10 straipsnio 2 dalies f punktas gali būti laikomas suderinamu su SESV 49 arba 56 straipsniu tik tuo atveju, jei matyti, kad jis pateisinamas privalomuoju bendrojo intereso pagrindu ir yra proporcingas siekiamam tikslui.

31. Vis dėlto, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nekėlė tokio klausimo, jis šiuo aspektu nepateikė informacijos dėl teisėto pagrindo, kuriuo būtų galima pateisinti minėtų laisvių apribojimą¹⁴. Šiomis aplinkybėmis manau, kad Teisingumo Teismas negali spręsti tokio klausimo ir juo labiau iš jo išplaukiančio klausimo, ar toks įsisteigimo laisvės arba laisvės teikti paslaugas apribojimas yra būtinas ir proporcingas.

32. Taigi į pirmąjį prejudicinį klausimą siūlau atsakyti, kad Reglamentą 2019/943, pirmiausia jo 1 straipsnio b punktą ir 3 straipsnį, atsižvelgiant į Direktyvos 2019/944 nuostatas reikia aiškinti taip: pagal jį nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais leidžiama suteikti tik vienintelę licenciją teikti kitos paros ir einamosios paros prekybos elektros energija paslaugas pagal Reglamento 2015/1222 5 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą. Be to, šis reglamentas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiama išlaikyti teisėto ilgalaikės prekybos elektros energija paslaugų monopolio, kurio teisėtumas turi būti įvertintas atsižvelgiant, be kita ko, į įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principus, įtvirtintus SESV 49 ir 56 straipsniuose.

Dėl antrojo klausimo

33. Antruoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentą 2019/943, pirmiausia jo 1 straipsnio b ir c punktus bei 3 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad laisvos konkurencijos principai taikomi elektros energijos rinkos operatoriui. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, ar atsakant į šį klausimą turi reikšmės tai, kad šio reglamento 2 straipsnio 40 punkte apibrėžiant sąvoką „elektros [energijos] rinkos“ daroma nuoroda į tokios pačios sąvokos apibrėžtį, pateikiamą Direktyvos 2019/944 2 straipsnio 9 punkte.

34. Atsižvelgiant į daugybę apibrėžčių ir kryžminių nuorodų, pirmiausia Reglamente 2019/943 ir Direktyvoje 2019/944, mano nuomone, matyti, kad elektros energijos rinkos operatoriams, kaip antai bendrovei OPCOM, taikomos šio reglamento nuostatos.

¹³ Šiuo klausimu žr., be kita ko, 2011 m. liepos 21 d. Sprendimą *Komisija / Portugalija* (C-518/09, nepaskelbtas Rink., EU:C:2011:501, 61 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

¹⁴ Šiuo klausimu tik norėčiau pažymėti, kad, kaip teisingai pabrėžia Komisija, teisėtais pagrindais, kuriuos nurodo ANRE, t. y. nedidele Rumunijos rinkos apimtimi ir tik vieno elektros energijos rinkos operatoriaus buvimu kitose valstybėse narėse (beje, neatrodo, kad tai atitinka realybę), *prima facie* negalima pateisinti tokių apribojimų.

35. Iš tikrųjų paskirtasis elektros energijos rinkos operatorius, arba PEERO, patenka arba į „rinkos operatoriaus“, kaip jis suprantamas pagal Reglamento 2019/943 2 straipsnio 7 punktą, apibrėžtį, pagal kurią tai yra „subjektas, teikiantis pasiūlymą parduoti elektros energiją ir pasiūlymų pirkti elektros energiją derinimo paslaugą“¹⁵, arba į platesnės sąvokos „rinkos dalyvis“, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 2 straipsnio 25 punktą, apibrėžtį, pagal kurią tai yra „fizinis arba juridinis asmuo, kuris perka, parduoda arba gamina elektros energiją, kuris užsiima telkimu arba kuris yra reguliavimo apkrova arba elektros energijos kaupimo paslaugų operatorius, įskaitant teikiant prekybos pavedimus, vienoje ar daugiau elektros energijos rinkų, įskaitant balansavimo elektros energijos rinkas“¹⁶.

36. Taigi į antrąją prejudicinę klausimą siūlau atsakyti, kad Reglamentą 2019/943, pirmiausia jo 1 straipsnio b ir c punktus bei 3 straipsnį, reikia aiškinti taip, kad nustatyti laisvos konkurencijos principai taikomi elektros energijos rinkos operatoriumi.

Išvada

37. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Curtea de Apel București* (Bukarešto apeliacinis teismas, Rumunija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos, pirmiausia jo 1 straipsnio b punktas ir 3 straipsnis, atsižvelgiant į 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES,

turi būti aiškinamas taip, kad:

- pagal jį nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais leidžiama suteikti tik vienintelę licenciją teikti kitos paros ir einamosios paros prekybos elektros energija paslaugas pagal 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, 5 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą,
- pagal jį nedraudžiama išlaikyti teisėto ilgalaikės prekybos elektros energija paslaugų monopolio, kurio teisėtumas turi būti įvertintas atsižvelgiant, be kita ko, į įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principus, įtvirtintus SESV 49 ir 56 straipsniuose.

2. Reglamentas 2019/943, pirmiausia jo 1 straipsnio b ir c punktai bei 3 straipsnis,

turi būti aiškinamas taip, kad:

nustatyti laisvos konkurencijos principai taikomi elektros energijos rinkos operatoriumi.

¹⁵ Taip pat žr. Reglamento 2015/1222 7 straipsnio 1 dalį, pagal kurią „PEERO *veikia kaip rinkos operatoriai* nacionalinėse arba regioninėse rinkose, kad bendradarbiaudami su [perdavimo sistemų operatoriais (PSO)] vykdytų bendrą kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimą“ (išskirta mano).

¹⁶ Be to, kaip pažymi Komisija, elektros energijos rinkos operatorius patenka ir į sąvokos „elektros energijos įmonė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2019/944, kuri šioje byloje netaikoma *ratione temporis* ir į kurią daroma nuoroda Reglamento 2019/943 2 straipsnio 40 punkte, 2 straipsnio 57 punktą, apibrėžtį kaip „fizinis ar juridinis asmuo, kuris atlieka bent vieną iš šių funkcijų: elektros energijos gamyba, perdavimas, skirstymas, telkimas, reguliavimas apkrova, elektros energijos kaupimas, tiekimas ar pirkimas, ir kuris yra atsakingas už komercines, technines arba technines priežiūros užduotis, susijusias su tomis funkcijomis, išskyrus galutinius vartotojus“.